

КУЛЬБИДА Д.П.

Київський національний лінгвістичний університет

ТАКСОНОМІЯ АНГЛОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНОМУ ІСПАНСЬКОМУ ТУРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

У статті досліджуються проблеми класифікації англійських запозичень в іспанській мові, зокрема в туристичному дискурсі. Згідно сфери функціонування, англомовні лексичні запозичення категоризуються на інтегральні та модифіковані. Аналізуються результати кількісної характеристики різних категорій англіцизмів, представлених у сучасних іспанських журналах про подорожі.

Ключові слова: англомовні запозичення, таксономія, інтегральні та модифіковані англіцизми, туристичний дискурс, тревел-журнали.

В статье исследуются проблемы классификации английских заимствований в испанском языке, в частности в туристическом дискурсе. Согласно сферы функционирования, англоязычные лексические заимствования категоризованы на интегральные и модифицированные. Анализируются результаты количественной характеристики различных категорий англицизмов, представленных в современных испанских журналах о путешествиях.

Ключевые слова: англоязычные заимствования, таксономия, интегральные и модифицированные англицизмы, туристический дискурс, тревел-журналы.

The article focuses upon the problem of English borrowings' classification in the Spanish language, particularly in tourism discourse. The English borrowed words are categorized as integral and modified anglicisms according to their functional spheres. The results of the quantitative characteristics of different categories of anglicisms, presented in modern travel magazines, are analyzed.

Key words: English borrowings, taxonomy, integral and modified anglicisms, tourism discourse, travel magazines.

Нинішній етап запозичення англіцизмів в іспанській мові заслуговує найпильнішої уваги, адже йому властиве прискорення асиміляції запозичених лексем та складні лексико-семантичні процеси, спричинені сучасними мовними контактами. Поповнення мови запозиченнями – процес неоднозначний. Іспанські ЗМІ,

зокрема тревел-журнали, щоразу популяризують нові іноземні слова й вислови, у цьому вбачаємо їх позитивну роль. Однак зловживання ними призводить до перевантаження тексту, робить його незрозумілим і важким для сприймання, що суперечить основним вимогам до друкованої преси – загальнодоступності та комунікативності.

Актуальність та **новизну** даної проблеми дослідження обумовлює підвищений інтерес зі сторони іспаномовних науковців-лінгвістів щодо вивчення їх форм і значень у мові-позиціальниці, що неможливо зробити без належної систематизації іноземних лексем.

Мета даної статті є висвітлення сучасних підходів щодо класифікації іншомовних лексичних одиниць англомовного походження, зокрема в туристичній сфері функціонування, та визначення кількісної характеристики різних категорій англомовних запозичень в сучасному іспанському туристичному дискурсі.

Об'єктом дослідження в даній науковій розвідці виступають категорії англіцизмів та їх лексико-семантичні групи.

Предмет аналізу – закономірності систематизації англомовних запозичень крізь призму сучасного іспанського туристичного дискурсу.

Матеріалом для дослідження слугували приклади англомовних запозичень із іспанських публіцистичних видань Condé Nast Traveler, GEO, National Geographic (España), Viajes National Geographic, Hosteltur, Ocho Leguas.

Вітчизняні та зарубіжні мовознавці, котрі займаються проблемою класифікації лексичних одиниць іноземного походження (О.Е. Бондарець, Л.П. Крисін, О.В. Кромбет, Д.С. Лотте, Н.О. Попова, І.П. Скорейко-Свірська, М.І. Фоміна), групують їх згідно різних критеріїв: генетичною належністю до мов-джерел чи до мовних сімей, характером запозиченого матеріалу, ступенем засвоєння мовою-реципієнтом, сферою використання тощо [1–7].

В основі більшості класифікацій іншомовних лексичних елементів лежить типологія розроблена Е. Хаугеном. Різняться лише термінологія внаслідок передового впливу вітчизняних досліджень. Дослідник вважає, що будь-яке запозичення є елементом перенесення (*importation*) і підстановки (*substitution*). Під “*перенесенням*” маються на увазі всі ознаки схожості між запозиченим словом та його етимомом. Усі відмінні риси називають “*підстановкою*” матеріалу мови- запозичувачки. З плином часу лінгвісти послуговуються останнім терміном у відношенні до звуків рідної мови, які використовують замість іноземних в запозичених словах, а “*перенесення*” наразі трактують як імітацію структури іноземного слова [8:350–351].

Е. Хауген виокремлює два основних види запозичень у залежності від сфери дії підстановки: *запозичені слова* (*loanwords*) – запозичення з повним або частковим перенесенням фонетичної оболонки іноземної лексеми і *запозичені зсуви* (*loanshifts*) – запозичення, що проявляється у зсуві вживання лексеми рідної мови. Запозичені слова у свою чергу поділяються на *власне запозичені слова* (*pure loanwords*) і *гібридні запозичення* (*loanblends*) у залежності від повного або часткового перенесення іноземних морфем. Запозичені зсуви розпадаються на *розширення* (*extensions*), тобто семантичні запозичення, і *створення* (*creations*) – кальки [8:354].

Основною таксономією англіцизмів в іспанській мові є *власне запозичення* (*préstamos* – прямі запозичення з англійської мови), *кальки* (*calcos semánticos o estructurales*) та *гібриди* (*híbridos o calcos parciales*) [9:185; 10:991–992; 11]. Наприклад: *trip, viaje, tripear*. У свою чергу із власне запозичень (*préstamos*) можна виокремити *іноземні слова* (*extranjerismos* – неасимільовані запозичення) згідно їх ступеня інтеграції в іспанській мові. Межу розрізнення між ними не завжди легко встановити, як зауважує Ф. Гонсалес [9:185].

За критерієм значущості іспаномовні вчені вирізняють наступні види англомовних запозичень [12; 13:256–257; 14]:

- надлишкові (*extranjerismos superfluous, innecesarios o de lujo*), ті, що мають еквіваленти серед питомих лексичних ресурсів мови-позичальниці. Наприклад: англ. *hit* – ісп. *éxito*; англ. *remake* – ісп. (*nueva*) *version, adaptación*; англ. *flash back* – ісп. *escena (secuencia) retrospectiva, salto atrás*; англ. *software* – ісп. *programas informáticos, aplicaciones informáticas, soporte lógico*; англ. *backup* – ісп. *copia de seguridad*; англ. *feedback* – ісп. *retroalimentación, retroacción*; англ. *commodity* – ісп. *mercancías, artículo de consumo, bienes de consumo, productos básicos, materias primas*.

- необхідні запозичення (*extranjerismos necesarios o muy extendidos*), використання яких виправдано нестачею лексичних одиниць у власній номінативній базі, у свою чергу, поділяються на ті, що зберігають свою оригінальну вимову і графіку (*extranjerismos crudos* – англ. *blues* (m) /blus/), і на такі, що зазнають змін чи то акцентологічних, чи орфографічних у мові-рецепторі (англ. *roastbeef* – ісп. *rosbif*, англ. *closet* – ісп. *clóset*, англ. *gay* /-ei/ → ісп. *gay* /-ai/). Потреба в англомовній номінації, за словами М. Секо, виникає по-різному: запозичення англіцизму разом із предметом, який він позначає; з причин мовної економії та зручності (англ. *clip* замість ісп. *sujetapapeles*); з міркувань вишуканості мовлення (англ. *glamour*); для посилення, виділення емоційної виразності слова (емфаза) (англ. *building*); для заміни грубих слів м'якшими (евфемізм) (англ. *call girl*); для вираження значення, відтінка слова, яке не може передати питома лексема (англ. *stick* (в гольфі) замість ісп. *palo*) [13:256–257].

Р. Альфаро висуває думку про те, що прийняття *екзотизмів*, як складників однієї з основних груп англіцизмів, безперечно сприяє поповненню лексичного масиву іспанської мови [14]. Лінгвіст К. Пратт, аналізуючи англіцизми в іспанській мові, вважає за необхідне розмежовувати їх на *запозиченні англомовні слова та словосполучення* [15:94]. Пуерториканська дослідниця А. Моралес класифікує англомовні запозичення таким чином [16:109]: *неадаптовані англіцизми (anglicismos crudos)* – ті, що зберігають оригінальний правопис (*adapter, bill, short, slice*); *адаптовані англіцизми (anglicismos adaptados)* – ті, що змінили свою

фонологічну форму (*accesar* (ісп. *acceder*), *clipear* і *clipeadora* (ісп. *grapar* і *grapadora*), *printear* (ісп. *imprimir*)). Деякі з цих англіцизмів є визначені Асоціацією академій іспанської мови: *parquear* (ісп. *estacionar*) від англ. *to park*, *referí* (ісп. *árbitro*) від англ. *referee*, *convertible* (ісп. *descapotable*); семантичні відхилення (*desvíos semánticos*) – питомі іспанські слова, що набули нових значень під впливом англійської мови (*aplicación* (ісп. *solicitud*) від англ. *application*), (*casual* (ісп. *informal*, *sencillo*); структурні кальки (*calcos de estructuras*) – лексичні одиниці, що є буквальним перекладом англійського слова або виразу (*hacer claro* (ісп. *manifestar*, *asegurar*) від англ. *to make clear*). Також дослідниця виділяє терміни та конструкції, у яких змішується іспанська мова з англійською без їх номінування (*estar down* (ісп. *estar deprimido*), *dar un call* (ісп. *hacer una llamada*)).

Одну з найдетальніших класифікацій англійських запозичень пропонує В.О. Рубан, яка виділяє три основні групи лексичних запозичень залежно від їх форми та природи: *повні* або *інтегральні запозичення*; *неповні* або *модифіковані запозичення*; *запозичення словотвірних моделей* [17:78–79]. Категорія повних запозичень, куди входять іноземні лексеми, що позначають загальні та власні назви (назви фільмів, пісень, музичних альбомів, установ тощо), елементи на позначення чужих реалій, а також переважна більшість новітніх англіцизмів, найбільш широко представлена в досліджуваному корпусі преси. Причиною цього є брак часу на видозміну та адаптацію нової лексеми [17:131].

Англіцизми можуть запозичуватися на таких рівнях: *фонема* (імітація американського чи британського акценту неанглійським носієм), *інтонема* (фонема тону), *графема* (перенесення англійських літер в іноземні слова та словосполучення замість питомих графем, що мають подібну вимову), *дейтограма* і *логограма* (запозичення на письмі знаків, що відображають емоції (:)) – радість, :(– смуток, :-D – сміх, *O* – захоплення, :-/ – незадоволення) та позначають слова (& вживається замість *and*, \$ – долар)), *морфема* (запозичуються англійські корінні морфеми та афікси), *слова* (найбільший сегмент

сфери запозичень), *словосполучення* (запозичуються не лише не асимільовані англійські словосполучення, а також кальковані), *речення* (дані запозичення рідко трапляються і зазвичай є частиною складного речення з послідовним перекладом в дужках), *текст* (запозичення невеликих фрагментів англомовних текстів, які трансплантовані в іноземний контекст) [18:116–118]. Маючи справу з туристичним дискурсом, представленим іспанською періодикою, та враховуючи особливості системи графічних знаків алфавіту іспанської та англійської мов, а також цільову спрямованість тревел-журналів, лінгвістичний аналіз англіцизмів у сучасній іспанській мові здійснюється на рівні морфем, слів, словосполучень і речень.

Беручи до уваги велике розмаїття класифікацій іншомовних запозичень, широке тлумачення терміна “*англіцизм*” (слова (різні за формою та ступенем запозичення) і словосполучення, що прийшли в іспанську мову з англійської мови (її будь-якого національного варіанта), а також ті, що створені за її зразком) та враховуючи туристичну сферу нашого дослідження, вважаємо доцільно категоризувати англомовні лексичні запозичення на: *інтегральні англіцизми* (*anglicismos integrales*) (слова та словосполучення, що прийшли в іспанську мову не змінивши свою оригінальну морфонологічну структуру та значення) та *модифіковані* (*anglicismos modificados*) (запозичення (слова та словосполучення), які зазнали певних видозмін (морфологічних, семантичних) при переході в чужу мовну систему, а також тут розглядаємо англомовні слова, що змінили свій “іноземний” статус і ввійшли до іспанських лексикографічних праць на правах визнаних та рекомендованих для вживання). Вважаємо за необхідне виокремити в даних категоріях такі їх структурні варіанти: інтегральні англіцизми – іноземні слова (*extranjerismos o xenismos*), слова-реалії або екзотизми (*realias o exotismos*), аббревіатури та акроніми (*siglas y acrónimos*), вирази та фразеологічні звороти (*frases hechas y fraseologismos*) та модифіковані англіцизми – іншомовні слова (*palabras extranjerias*), семантичні та структурні

кальки (*calcos semánticos o estructurales*), гібриди або напівкальки (*hibridos*), псевдоангліцизми (*pseudoanglicismos*).

Подаємо білінгвальні номінації запозичених англіцизмів для уникнення міжмовних омонімів. Дана класифікація розроблена спеціально для досліджуваного корпусу англіцизмів, представлених у сучасних іспанських тревел-журналах, оскільки вважаємо, що створити універсальну неможливо.

Перевага у перейманні англіцизмів надається інтегральним запозиченням. Це можна пояснити туристичною сферою їх функціонування, якій притаманні постійні контакти з різноманітними світовими країнами, зокрема англомовними, їх поняттями, науковими й технічними здобутками, культурними реаліями. Як зазначає М. Григорян: “*Журналістика – ідеологія сучасності, інформація – її повітря*” [19:7]. Все те нове, що тільки з’являється в науці й техніці відразу висвітлюється в тревел-журналах. Журналісти, володіючи настільки актуальним, новим матеріалом, в основному з англомовних першоджерел, воліють, як на нас, передавати його з перших вуст, тому нерідко зіштовхуємося в туристичних статтях із неасимільованими іноземними словами, словосполученнями і реченнями. Не малу роль у цьому відіграють і світові глобалізаційні процеси, наслідком яких, у першу чергу, є створення і насадження метамови – англійської. Завдяки частотності використання англомовних запозичень в мас-медіа, іноземні лексеми щоразу швидше, ніж це відбувалося в попередні історичні періоди, засвоюються мовцями і набувають статусу засвоєних. Відповідно з-поміж модифікованих англіцизмів найбільший відсоток (30,73%) належить саме іншомовним словам. Найменше у туристичному дискурсі, представленому журналами про туризм, себе проявляють псевдоангліцизми або несправжні англіцизми (0,57%). Це демонструє достатній рівень володіння іспанських журналістів англійською мовою.

Крім запозичених лексем (*blogs, partners, flyers, jumpsuit, festival, cóctel, township, rugby, grill, outdoor, cool, backstage, freestyle, freeride, bacon*) та словосполучень (*Big Data, room service, low cost, duty free, First (Business, Joint) Class, November brunch,*

wine spa, junior suites, snack bares, Royal Service, Freestyle Cruising, Google Shopping, business travel, First Choice, Special Tours, Travel Offers, Marketing Cloud, responsive design, full content, show cooking, street marketing, tee time), виокремлюємо запозичені англомовні речення. Наприклад: *Porque él demostró que con dedicación, convicción, comprensión y paciencia se podía lograr cualquier meta y nos dejó un consejo motivador: It always seems impossible until it's done*. (Todo parece imposible hasta que está hecho) [20:151]; *Ha llegado la hora de cambiar tu dinámica perdedora porque [You can]* [21:105]; *Africa bites you*. *África te muerde, ya verás que querrás volver”, me decía Daniel, un simpático y socorrido mozambiqueño, que frenó inmediatamente cuando me vio al lado de la carretera para ayudarme a arreglar el coche* [20:148]; *Elementary, my dear One* [22:11]; *Por eso la iniciativa australiana Be smart – choose tap (Sé listo, elige agua del grifo) ha puesto en marcha una campaña de vídeos en Internet en los que se ofrece a los consumidores aire en frascos para explicar que comprar agua embotellada es igual de absurdo* [23:18]; *“Nina and Wilma GGrubbing”, dicta Moscovice en su grabadora* [23:61]; *Keep calm and drive Volkswagen 4motion* [22:9]. Наведені приклади демонструють, що туристичний дискурс запозичує прості й складні, поширені й непоширені, розповідні й спонукальні англомовні речення. Деякі з них є частиною іспанського складного речення, інші послідовно перекладаються іспанською мовою, що можна пояснити лише міжнародним форматом комунікації журналів про подорожі, який передбачає постійний контакт з англомовними джерелами інформації. Попри те, що кожне запозичене речення зазвичай фігурує в іспанському тексті одноразово (репортажні статті про подорожі та рекламні тексти мають здебільшого перекладний характер), ми не можемо не враховувати його під час дослідження англомовних лексем, так як проводимо суцільну вибірку запозичених елементів, і згідно наших статистичних даних, частотність їх вживання в туристичному дискурсі помітна (3%).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, огляд наукових доробків з проблематики таксономії

іноземних лексичних одиниць демонструє, що кожній авторській класифікації притаманна єдність у підході до їх побудови. Відмінності між типами, видами, класами запозичень є чіткими. Слушним є створення різнобічних класифікацій, адже сфери функціонування запозичених лексичних елементів також різняться. Відповідно це сприяє детальній систематизації запозичень, повноцінному засвоєнню слів мовою-позичальницею, їх вивченню та нормалізації. Однак сучасні лексикологічні розвідки показують, що проблема запозичення ще не є остаточно вивченою. Про це свідчить зокрема неузгодженість окремих лінгвістичних понять і термінів, що у свою чергу призводить до неоднакової оцінки процесів і явищ мовної міграції та їх класифікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бондарець О.Э.* Иноязычные заимствования в речи и в языке: лингвосоциологический аспект : дисс. ... кандидата филол. наук : 10.02.01 / Ольга Эдуардовна Бондарець. – Таганрог, 2004. – 183 с.
2. *Крысин Л.П.* Иноязычные слова в современном русском языке / Л.П. Крысин. – М. : Наука, 1968. – 209 с.
3. *Кромбет О.В.* Фонографічна і семантична адаптації лексичних запозичень у французькій мові доби Відродження (на матеріалі новел XVI століття) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.05 / Ольга Володимирівна Кромбет. – К., 2011. – 324 с.
4. *Лотте Д.С.* Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов / Лотте Дмитрий Семенович. – М. : Наука, 1982. – 152 с.
5. *Попова Н.О.* Структурно-семантичні особливості новітніх запозичень з англійської мови в українську (90-ті рр. XX ст. – поч. XXI ст.) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01 / Наталія Олександрівна Попова. – Х., 2004. – 196 с.
6. *Скорейко-Свірська І.П.* Освоєння англійських запозичень в українській науково-технічній термінології : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01 / Ірина Павлівна Скорейко-Свірська. – Тернопіль, 2009. – 242 с.
7. *Фомина М.И.* Современный русский язык. Лексикология / М.И. Фомина. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. шк., 1990. – 414 с.
8. *Хауген Э.* Процесс заимствования / Эйнар Хауген // Новое в лингвистике. – Москва, 1972. – № 6. – 535 с.
9. *Rodríguez González F.* Anglicismos en el argot de la droga / Félix Rodríguez González // Atlantis. – Spain, AEDEAN : Revista de la Asociación Española de Estudios Anglo-Norteamericanos, 1994. – Vol. 16. – № 1–2. – P. 179–216.
10. *Tonin R.* Timidez y arrojito: las dos caras del préstamos en traducción / Raffaella Tonin // Interlingüística. – España, 2003. – № 14. – P. 989–1000.
11. *Lorenzo E.* Anglicismos en la prensa / Emilio Lorenzo // Actas de la I reunión de Academias de la lengua española sobre el lenguaje y los medios de comunicación. – Madrid : RAE, 1987. – P. 71–79.
12. *Molinié L.* Los

extranjerismos en español: nuevas voces de origen francés e inglés / Luisa Molinié // Tinkuy. Boletín de investigación y debate. – España, 2007. – № 4. – P. 97–107. 13. *Seco M.* La importación léxica y la unidad del idioma: anglicismos en Chile y en España / Manuel Seco // Boletín de Filología de la Universidad de Chile. – Santiago, 2000. – Vol. 38. – № 1. – 253–280. 14. *Alfaro R.J.* El anglicismo en el español contemporáneo / Ricardo Joaquín Alfaro // Thesaurus. – Bogotá: el Instituto Caro y Cuervo, 1948. – № 4. – P. 118–128. 15. *Pratt C.* El anglicismo en el español peninsular contemporáneo / Chris Pratt – Madrid: Gredos, 1980. – 276 p. 16. *Bargalló Escrivà M., Forgas Berder E., Nomdedeu Rull A.* Avances de lexicografía hispánica / María Bargalló Escrivà, Esther Forgas Berder, Antoni Nomdedeu Rull. – Tarragona : Publicacions URV, 2012. – Vol. 1. – 554 p. 17. *Рубан В.О.* Англомовні запозичення у сучасному французькому медіа-дискурсі: структурно-типологічний та функціонально-прагматичний аспекти : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.05 “Романські мови” / В.О. Рубан. – Київ, 2012. – 249 с. 18. *Дьяков А. И.* Уровни заимствования англицизмов в русском языке / А. И. Дьяков // Известия Южного федерального университета. Филологические науки. – Ростов-на-Дону, 2012. – № 2. – С.113–125. 19. *Григорян М.* Пособие по журналистике / Марк Григорян. – М.: “Права человека”, 2007. – 192 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

20. Condé Nast Traveler, mayo, 2014. – № 73. – 156 p. 21. Hostelur, 2013. – № 224. – 148 p. 22. Viajes National Geographic, diciembre, 2013. – № 165. – 98 p. 23. GEO, diciembre, 2014. – № 331. – 124 p.